

zijn in 't geloof. Wie onrecht heeft gedaan voelt ten slotte z'n schuld tegenover God en wordt genoeigd tot verzoeking, en wie onrecht heeft geleden besfelt z'n plicht de minste te moeten zijn om Christus wil en staat naar hereeniging — en zoo komen alle gekantelde wagens weer in 't spoor. En dat is nooit geforceerde vroomheid, maar echte menscheijheid die eerst na strijd tot overwinning komt. Dat is, naar de titel zegt, de kracht van hunne kracht.

Men late zich niet afschrikken door de moeilijkheid van de taal. Die is door hard-op lezen gemakkelijk te overwinnen. En dan brengt het dialectische juist het eigenaardig effect. Zonder die eigen kleur zou het boek stellig de bekoring niet oefenen, die het thans heeft, want dan ontbrak de steer van naïveteit en echtheid.

Ik geloof, dat we hier inderdaad hebben een proeve van christelijke lectuur, die voldoet aan de eischen boven genoemd.

Van de serie „Jonge-meisjes-boeken“, die tot nu toe 4 nummers omvat, werden ons twee ter kennisgeving toegezonden. „Gelouterd leven“ van Mevr. Westerbrink—Wirtz, en „Op den drempel“ van Mej. Themmen. Ik wil beginnen met te zeggen, dat die „kennisgeving“ zeer bevredigend is, gezien het doel van deze, aardig uitgegeven, boekjes. Juist aan christelijke lectuur speciaal voor jongeren bestemd, hebben we behoefte en deze uitgaven, modern van uiterlijk en innerlijk, voldoen aan die behoefte.

„Gelouterd leven“ is een roman van door tegenstroom belommerd liefdesgeluk, dat echter, na zieloudering door allerlei omstandigheden, tot realiteit wordt. Het thema is wel niet nieuw, en de toevalligheden, die op het juiste punt de losse draden samenknopen, ontbreken niet, maar het verhaal is goed en boeiend geschreven, en, wat belangrijker is, er gaat een sprekend getuigenis van uit omtrent de kracht van het geloof en de in het geloof wortelende liefde. De jonge lezeressen zullen zeker met genoegen dit boekje lezen.

Van „Op den drempel“ is de groote verdienste het pretentielooze. Mej. Themmen schrijft fleurig, geheel in den toon, die bij haar lezeressen past. En ook het eenvoudige verhaal is precies uit het milieu van jonge meisjes. Gebeuren is er niet zoo heel veel in, maar dat is juist het prettige, want in een jonge-meisjes-leven gebeurt ook niet veel anders dan een vacantie-uitstapje, een school-historie, een huiselijk tooneeltje. Toch zit goede teekening in de karakters en vooral de hoofdpersoon, Rie, een H. B. S. leerlinge, is verdienstelijk getypeerd. Er kan zelfs paedagogische waarde liggen in de lectuur van dit boekje, als jonge lezeressen zich deze Rie ten voorbeeld stellen. Het slot, een vrijwel onverwachte verlof-aankondiging, had gemist kunnen worden. 't Verhaal zou er niet minder om zijn geweest, juist omdat karakterontleding en niet het gebeuren hoofdzaak is.

Het religieuze element is in beide boekjes goed: 't ligt er niet boven op, maar zit er in.

Wat we op deze wijze van beide series zagen, geeft reden tot tevredenheid. Zoo moet onze christelijke lectuur groeien, zoo krijgen we materiaal, waarmee we iets kunnen bereiken. Want niet critiseren alleen komen we er niet, met het formulieren van wenschen evenmin.

We moeten ook doen.

En wat gedaan is, niet zorg, in eerlijke overtuiging, moeten we met waardeering naderen.

C. T.

## ZENDING EN EVANGELISATIE.

### De Scholen.

Het zou van gebrek aan belangstelling en waardeering getuigen, indien wij ook niet eenige aandacht wijdden aan den arbeid op Soemba.

Uit het zendingsrapport blijkt, dat de Generale deputaten tweemaal in de laatste drie jaren met de Soemba-zending in aanraking zijn gekomen.

Allereerst hebben zij er toe mogen meewerken Ds L. P. Krijger, benoemd docent aan de Opleidingschool te Soemba, los te krijgen van de kerk van Groningen, wat naar wensch verliep.

Bovendien had de Soemba-zending gevraagd aan de deputaten om een verklaring te geven, dat zij geen bezwaar er tegen hadden, dat de benoemde miss. pred. W. v. Dijk ouder dan 30 jaar was.

Dit zijn kleinigheden. De hoofdwerkzaamheid der deputaten was de zorg voor de Opleidingschool.

Wat voor Java noodig is kan ook op Soemba niet gemist worden: een behoorlijke opleiding van Inlandsche helpers. Op Java werd, door de benoeming van Dr Bakker, reeds een krachtig begin gemaakt met de reorganisatie dezer opleiding; op Soemba staat men nog aan het begin.

De Synode van Leeuwarden hechtte haar goedkeuring aan de plannen der deputaten, en f40.000 werd toegestaan, een niet onbelangrijke, maar toch niet te hooge som.

Met hun bekenden ijver gingen de deputaten dadelijk aan den arbeid.

Een zeer belangrijke vraag was reeds dadelijk wie zal docent worden?

Tweeërlei weg stond den deputaten open: of een jongeman hier te lande te zoeken, dezen te laten studeeren in Animisme enz., daarna zich te laten inburgeren op Soemba, om dan ten slotte op te treden als docent; of een miss. dienaar van Soemba zelf te nemen. Eindelijk werd tot het laatste besloten, en de keuze viel op Ds Lod. Krijger.

Over deze keuze kan een buitenstaander niet oordeelen; maar waar het eenparig oordeel der broeders op Soemba, der Soemba-deputaten en der Gen. deputaten was, dat ds Krijger de man was, mogen wij niet anders dan aannemen, dat de keuze een goede geweest is. Van bijzondere bekwaamheid is nog wel niet veel gebleken, maar er zijn ook stille werkers.

Ook was een moeilijk punt, waar de school gevestigd moest worden. Het ging tusschen Pajeti en Karoeni.

Voor Pajeti pleitte, dat daar de „literarische opleiding“ gevestigd is, het een centraal punt op Soemba genoemd mag worden, en Rome er niet werkt.

Toch kon Pajeti het pleit niet winnen: „Deputaten kwamen, na veel overleg, meer en meer tot de overtuiging: het beste zal zijn in het Westen“.

En in het Westen is Karoeni wel het meest de in aanmerking komende plaats.

Wat geeft Karoeni, of liever het Westen, den voorrang boven Pajeti? Genoemd worden in het rapport drie zaken: a. Karoeni is een groot centrum in het Westen; maar ook Pajeti is een centrale plaats. Wai Kolo, dicht bij Karoeni, is ook een havenplaats, evenals Pajeti; dus daarom is het niet meerder, maar hoogstens evenwaardig; c. „vooral: de bevolking van het eiland woont voornamelijk in het Westen“.

En zoo viel de keuze op Karoeni.

Echter kwam nadien bericht in van Soemba, dat Karoeni als vrij ongezonder moest worden beschouwd. Men vraagt onwillekeurig: werd dat nu pas bekend? Ds Krijger heeft er toch zooveel jaren gewerkt, en heeft hij dat dan niet opgemerkt? Ja, zelfs achtten de Gouvernementsarts en de officier van gezondheid te Waingapoe het onverantwoordelijk, kinderen van elders op zulk een ongezone plaats saam te brengen.

Slot van de geschiedenis is, dat Karoeni wel zal worden losgelaten; maar wel is het jammer, dat de broeders op Soemba zich niet vooraf van de geschiktheid van Karoeni op de hoogte hadden gesteld.

Ook is het jammer, dat Karoeni moet worden prijsgegeven, omdat daar regeeringsgehouden stonden, die wellicht voor een zeer billijken prijs konden worden overgenomen, heel wat minder dan de toegestane f40.000.

Maar waarheen nu?

Waarschijnlijk naar Wai-Kaboebak, een plaats, welke echter heel wat verder het land in gelegen is; daardoor is het voordeel vervallen, onder b. genoemd, en heeft Pajeti daarin de voorkeur. Toch blijkt het vast te staan, dat de school in geen geval te Pajeti zal komen; het is en blijft West-Soemba.

Daar is nog een reden om Karoeni los te laten. Immers, men wil de plaats van de vestiging der school tot een algemeen centrum maken, b.v. ook door het stichten van een hospitaal. Een dokter werd reeds benoemd n.l. Dr Berg. Maar de regeering wil geen subsidie geven, als het hospitaal te Karoeni wordt gezet, maar wel, als het te Wai-Kaboebak komt.

Wij kunnen er niet over oordeelen, of het meer wenschelijk is de opleidingschool te Wai-Kaboebak te zetten, dan te Pajeti; een bezwaar schijnt wel te zijn, dat de plaats nog tot een centrum gemaakt moet worden, terwijl en Karoeni en Pajeti reeds middelpunten van zendingsactie waren. En ligt Wai-Kaboebak niet te veel uit den koers, en te ver van de zee? en kan het wel gemakkelijk van uit de verschillende delen van Soemba bereikt worden? Maar nogmaals, de broeders op Soemba en de deputaten zullen wel een wijs besluit nemen. Definitief is de beslissing nog niet gevallen.

Ds Krijger is 1 Jan. 1924 met zijn arbeid begonnen, en dan natuurlijk te Karoeni in de gehuurde gebouwen. Voor den eersten cursus waren 9 leerlingen ingeschreven n.l. 7 Soembaneezen en 2 Savoeneezen, een niet onbelangrijk getal; vooral verblijvend is het overwegend aantal Soembaneezen.

De toelatingseischen kunnen niet zeer hoog worden gesteld; maar de leerlingen moeten toch met goed gevolg den Normaal cursus hebben doorlopen, of in kennis daarmee gelijk staan.

De bedoeling was de opleiding twee jaren te doen duren, maar wellicht komt er nog een half jaar bij. Vakken, waarin onderwezen wordt, zijn: Inleiding in de Heilige Schrift, uitlegging O. T. en N. T., Bijbelsche geschiedenis, Oudheidkunde, Kerkgeschiedenis, Kerkrecht, Dogmatiek, Ethiek, Catechismus, Ambtelijke vakken, valsche godsdiensten, en preeksetsen, te zamen 20 uren.

Op Soemba gebeuren dus gewichtige dingen: een hospitaal en een opleidingschool brengen een keerpunt in den arbeid. Duidelijk blijkt uit alles, dat zoowel de eigenlijke Soemba-deputaten als de

Generale deputaten alles doen wat in hun vermogen is, om het werk op dit eiland krachtigen voortgang te doen hebben.

Daartoe werkt ook mede, dat het getal miss. dienaren weer compleet is. De bejaarde Ds de Bruyn arbeidt met onvermoeide kracht te Waingapoe (of Kambanroe). Ds Colenbrander zetelt te Melolo, Ds W. van Dijk woont te Karoeni, en de pas uitgezonden Ds P. J. Lambooy komt te Pajeti.

Zegene de Heere dezen veelvuldigen arbeid, niet het minst de Opleiding van helpers tot den dienst des Woords.

J. D. W.

N.B. Ter aanvulling van een vorig artikel herinneren wij aan het bericht uit „Het Zendingsblad“ van Nov. 1923: „Dr J. A. Wiggers, die het vorige jaar in Dec. als leeraar aan de Keucheniuschool in dienst is getreden en tijdens het verlof van br Koslewijn als waarnemend directeur optrad, heeft ontslag gevraagd, omdat er voor een tweede leerkracht geen subsidie wordt verleend, en deze aan de Keucheniuschool ook niet noodig is z.j. Zijn arbeid werd zeer gewaardeerd. Het is jammer dat hij heugaat. Maar de redenen zijn gegrond.“ Wij voegen aan dit bericht niets toe; het bevestigt geheel ons schrijven.

J. D. W.

## UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

De Original Secession Church en de Free Church hebben met groote blijdschap kennis genomen van de mededeeling, dat twee onzer Hooggeleerden deze Kerken, zoo God wil, op haar komende Synode zullen vertegenwoordigen. Het antwoord ontvangen op het bericht van onze afvaardiging was bijzonder hartelijk. Vooral dat van Prof. J. Kennedy Cameron. De aangename indruk door dezen Schot op de Synode gemaakt, werd er door bevestigd. Met leedwezen vernamen wij, dat hij ernstig ziek is geweest en wel zoozeer heeft hem deze ziekte aangegrepen, dat zijn vrouw de mededeeling onzerzijds heeft moeten beantwoorden. Uit de wijze waarop zij zich in een uitvoerig schrijven van haar taak heeft gekweten viel gemakkelijk te concluderen, dat deze „pastoorske“ voor den Hooggeleeraar eene hem „passende“ hulpe is. Mevrouw Cameron had nog de vriendelijkheid nauwkeurig aan te geven hoe de afgevaardigden het beste de reis konden maken om, zoo zij lust hadden, ook bij te wonen de plechtige opening van de Synode van „de staande“ Kerk in Schotland, die, naar uit dat schrijven was op te maken, door een vertegenwoordiger van de kroon met groote plechtigheid pleegt te geschieden. Ditmaal wordt de Synode der Original Secession Church te Glasgow gehouden, wat voor de afgevaardigden heel goed uit kan komen om nader kennis te maken met de „School“ dezer Kerk en haar hooggeleerden. Twee hunner zijn ons geen onbekenden. Vooral Prof. Morton is een sympathiek man en Prof. Davidson hebben velen onzer te Utrecht kunnen ontmoeten. Het heeft mij erg gespeten, dat zoovelen van de leden der Synode in de koffiekamer waren of daar heen gingen, toen Prof. Davidson tot de Synode sprak; hij zelf maakte niet onvriendelijk eene zinspeling op de groote aantrekkingskracht, die er scheen te schuilen in een kop koffie voor Synode-leden als een afgevaardigde eener Schotsche Kerk haar de groeten overbrengt van uit Schotland. Men duide mij niet ten kwade als ik er op meen te mogen wijzen, dat onze houding in dezen niet onberispelijk was. Den Praeses treft geen blaam! Niet alles kan voorkomen, om dat niet alles is te voorzien!

De United Free Church is een groote Kerk; een Kerk van zeer grooten invloed, die zeer ver reikt buiten de grenzen van Engeland. Dat komt ook uit in het bijzonder groot aantal afgevaardigden, dat van uit schier alle deelen der wereld komt tot haar Synodes. Daardoor is het voorgekomen, dat dezen hun bevreemding er over te kennen gaven dat hun zoo korte tijd werd gegeven om de Synode toe te spreken of liever: om hun „paper“ te lezen. De buiten- en binnenlandsche afgevaardigden werden heel gewoon „gerantsoneerd“. Echter ook dat nam, naar het oordeel der praktische Angelsakkers en Schotten, nog te veel tijd. De zittingsduur van de jaarlijks gehouden Synodes is veel korter dan bij ons. Nu hebben deze „zakemmen-schen“ er wat op gevonden om het dubbel inconvenient te omzeilen. Zij willen gaarne zooveel mogelijk Kerken op de Synodes vertegenwoordigd zien. Dit mede in verband met het streven om den invloed der Presbyterian Alliance uit te breiden. Vooral in Edinburgh is de hoofdzetel dezer Alliance. Derhalve niet gaarne zou zij willen, dat de afgevaardigden uit den vreemde zich meenden te mogen beklagen. 't Is nog al iets! Dure en lange reizen te maken en dat om nog geen kwartier te kunnen spreken. Want wat ik straks ook meende te moeten opmerken in verband met Prof. Davidson's toespraak en de koffiekamer, dit is zeker, dat er weinig Kerken zullen zijn als de onze, die in haar Synodes zooveel vriendelijkheid en gastvrijheid betoouen aan de buitenlanders als wij. Om nu genoemd inconvenient te voorkomen, heeft de United Free Church, de bepaling gemaakt, dat zij het eene jaar deze Kerken uitnodigt en het andere jaar weer andere Kerken. Dit kan misschien ook

nog het van deze kijken al hun eige jij hier o

Dit is: naar Sel mogen 2 schoots 1 maken 1 Die heid verwend Het valt in Glasg overblij vier Ker zelfden in dezel

Met b nomen 3 van Vlot dien dez nog mee niet de is een t teekenis, eere ook hul scha M. I man uit minder: moveere van We Aleria toraal o Wie we nog nie om met leerden

Heel 1 dagen v ze de kout he ster, Al kan, dat te zijn, H. G. Ca een van Alie delingski veler ha gehad, dienst w torium, een nac

N dich en van zat, gekk hoo tot uit boi ruit nee dat van elke klei tege van wat G het lie lich ont de ken

„Den

E eim haa „Pa sch hee tot

Onze zich oo te nem het bet met sea

Voor teresse verzen waarna